

Drop SU-fjumreåret og brug i stedet pengene mere målrettet på at bryde den negative sociale arv i uddannelsessystemet

Jonas Zielke Schaarup og Esben Anton Schultz, Kraka

Danmark er det OECD-land, som bruger flest penge på uddannelsesstøtte. Den generøse uddannelsesstøtte bliver ofte begrundet med, at den er med til at nedbryde den negative sociale arv. Med udgifter til SU på ca. 15 mia. kr. om året, må det dog være rimeligt at spørge, om pengene bruges på den smarteste måde.

Hvorvidt en ung begynder og færdiggør en uddannelse er en kompleks kombination af deres faglige og sociale kompetencer, familiebaggrund, udsigten til et arbejde, løn og jobindhold, det sociale og faglige miljø på studiet osv. SU er derfor kun en brik i dette indviklede puslespil.

Ifølge flere danske eksperter vil højere SU da heller ikke nødvendigvis få flere unge fra lavere sociale lag til at søge ind på uddannelserne.¹ I fx England, hvor uddannelsessystemet i høj grad er baseret på brugerbetaling, har den sociale baggrund stort set ingen betydning for, om personer med de samme resultater fra den afsluttende del af "gymnasiet" begynder på en uddannelse.² Og selvom det kun siger noget om dem, der er kommet så langt, at de har afsluttet, hvad der i Danmark svarer til gymna-

siet, så er tallene ikke desto mindre tankevækkende.

Sociale og kulturelle barrierer

I Danmark er det kun omkring hver tyvende universitetsstuderende, der kommer fra et hjem, hvor enten deres mor eller far er ufaglærte. Og unge fra arbejderhjem falder samtidigt oftere fra undervejs i studierne. Flere danske undersøgelser peger på, at det i dag navnlig er sociale og kulturelle barrierer, der står i vejen for, at unge fra lavere sociale lag får især en videregående uddannelse.³ Disse barrierer skal formentligt nedbrydes langt tidligere i uddannelsessystemet – og måske allerede i vuggestuen og børnehaven. Det fundament der bliver lagt her har stor betydning for, hvilke kompetencer man tager med sig fra folkeskolen. Med PISA-undersøgelser, der peger på, at op mod hver femte elev kommer ud af folkeskolen som funktionel analfabet, er der vist rigeligt at tage fat på.

Omprioritering af midler

Derfor kunne man overveje at bruge nogle af SU-midlerne på områder, som har en mere dokumenteret effekt på de unges chancer for at gennemføre en uddannelse. I en ny Kraka-analyse har vi vist, at de unge,

der kommer fra de 10 pct. rigeste familier får ca. dobbelt så meget i SU, som de der kommer fra de 10 pct. med de laveste indkomster. De, der får meget i SU, er samtidigt også er dem, der efter endt uddannelse kommer til at tjene mest. SU er dermed heller ikke målrettet de grupper, som formentligt står over for de største barrierer for at komme i gang med og afslutte en uddannelse. Man kommer heller ikke uden om, at de nuværende SU-regler i sig selv kan være med til at forlænge de unges vej gennem uddannelsessystemet.

Fjern SU-fjumreår

En mulighed er derfor, at erstatte det såkaldte SU-fjumreår på de videregående uddannelser med et statsgaranteret lån til en lav rente. Dette er tidligere blevet skønnet til at frigøre op mod 1 mia. kr. De penge kunne man i stedet bruge på at forbedre indsatsen for at bryde den negative sociale arv i uddannelsessystemet. Det kan bidrage til at nå regeringens målsætninger om, at øge den sociale uddannelsesmobilitet, få flere unge til at gennemføre en uddannelse og få unge hurtigere gennem uddannelsessystemet.

¹ Se bl.a. analysen "Mobilisering: Nye tiltag skal bryde social arv" i Politiken den 1. oktober 2008.

² National Statistics (England & Wales), "Focus on Social Inequalities 2004".

³ Se bl.a. Martin D. Munk (2011), "Social sortering, frafald og manglende kvalifikationer blandt unge". Roskilde Universitetsforlag.